

TOIMINTASUUNNITELMA VAMMAISPALVELULAIN TOTEUTTAMISEKSI

Vammaispalvelutoimistossa selvitetään asiakaskohtaisesti vammaispalvelulakiin ja -asetukseen sisältyvien palvelujen ja taloudellisten tukitoimien toteuttaminen. Tavoitteena on asiakkaiden omatoimisuuden ja osallistumismahdollisuuksien turvaaminen.

Vammaispalvelulakiin on 1.9.2009 lisätty säädökset vaikeavammaisille henkilöille järjestettävästä henkilökohtaisesta avusta, joka on kunnan erityisen järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluva palvelu. Vammaispalvelulain mukaisia ns. subjektiivisia oikeuksia vaikeavammaisille henkilöille ovat kuljetuspalvelut, palveluasuminen, asunnon muutostyöt, päivätoiminta ja henkilökohtainen apu. Muut vammaisille tarkoitetut palvelut ovat harkinnanvaraisia, kunnan määrärahoihin ja toimintasuunnitelmaan sidottuja. Vammaispalvelulain mukaan vamman tai sairauden aiheuttamien vaikeuksien tulee olla erityisiä, huomattavan suuria tai avuntarpeen pitää olla merkittävä.

Vammaispalvelulakiin tuli 1.9.2009 lisäksi uutena säädöksenä 3 a § **palvelutarpeen selvittämisestä ja palvelusuunnitelmasta**. Palvelutarpeen selvittäminen on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä sen jälkeen, kun vammaisen henkilö tai hänen puolestaan joku muu henkilö on ottanut yhteyttä sosiaalipalveluista vastaavaan kunnan viranomaiseen. Vammaisen henkilön tarvitsemien palvelujen ja tukitoimien selvittämiseksi on ilman aiheetonta viivytystä laadittava palvelusuunnitelma. Vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia koskevat **päätökset** on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään **kolmen kuukauden kuluessa** siitä, kun vammaisen henkilö tai hänen edustajansa on esittänyt palvelua tai tukitoimintaa koskevan hakemuksen, jollei asian selvittäminen erityisestä syystä vaadi pitempää käsittelyaikaa.

Palvelutarpeen selvittämisen aloittaminen seitsemän päivän kuluessa toteutetaan ottamalla asiakkaaseen yhteyttä joko kirjeellä tai puhelimitse. Tällöin asiakkaalle annetaan yhteystiedot ajanvarausta varten tai varataan suoraan aika toimisto- tai kotikäynnille. Palvelusuunnitelmia ei pystytä tekemään nykyisillä sosiaalityön resursseilla edes kaikille alle 65-vuotiaille asiakkaille. Palvelusuunnitelma tehdään pääsääntöisesti nuorille tai työikäisille asiakkaille, joiden palvelutarve liittyy esim. henkilökohtaiseen apuun tai palveluasumiseen.

Vaikeavammaisuus määritellään toisaalta lääkärin tai terveydenhuoltohenkilöstön toimesta ja toisaalta vammaispalvelujen sosiaalityöntekijöiden toimesta. Lääkärin arvio painottuu toiminnallisten rajoitusten selvittämiseen ja kuvaamiseen sekä vammaispalvelulain edellyttämän pysyvyyden arviointiin. Sosiaalityöntekijän arviointi painottuu asiakkaan olosuhteiden selvittämiseen ja kokonaiskuvan kartoittamiseen päätöksenteon perusteeksi. Vammaispalveluja haettaessa asiakkaan tulee toimittaa pääsääntöisesti terveyskeskuslääkärintodistus tai aistivammaisten henkilöiden kohdalla esim. TYKS:n kuulo- tai näönkuntoutuskeskuksen lääkärintodistus.

Vammaispalvelulain mukaisia palveluja saa yhteensä noin 4.900 asiakasta. Suurin osa palveluista on tarkoitettu lähes kaikille ikäryhmille ja monien aikuisikäisten asiakkaiden kohdalla palvelun tarve on elinikäinen (esim. palveluasuminen, henkilökohtainen apu). Vammaispalveluihin vuosittain varattu määräraha on ollut liian pieni suhteessa kustannustason nousuun ja asiakasmäärän kasvuun. Alla olevasta taulukosta näkyvät ne palvelut, joiden osalta määrärahaa ei ole ollut riittävästi.

Palvelu	TP 2009	TA 2010	TP 2010 arvio	TA 2011
---------	---------	---------	---------------	---------

Vammaispalvelut yhteensä, josta	10.989.978	10.678.632	12.043.000	11.222.111
Kuljetuspalvelut	5.208.222	5.250.000	5.761.000	5.370.000
Palveluasuminen	3.024.367	2.637.500	3.273.000	3.030.000
Henkilökohtainen apu	1.162.316	1.510.500	1.620.000	1.700.000

Taulukko 1: Vammaispalvelujen menot 2009 – 2010 ja talousarvio 2011

1. VAIKEAVAMMAISILLE TARKOITETUT PALVELUT JA TUKITOIMET

1.1. KULJETUSPALVELUT

Palvelun laajuus: Asiakkaita palvelujen piirissä on noin 4.500. Kuljetuspalveluihin varattu määräraha on vuonna 2011 **5.370.000 €**. Vuonna 2010 kustannukset olivat arviolta noin 5.761.000 €.

Vammaispalvelulain mukaan kuljetuspalveluja on järjestettävä siten, että vaikeavammaisella henkilöllä on mahdollisuus suorittaa välttämättömien työhön ja opiskeluun liittyvien matkojen lisäksi vähintään 18 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa.

Kuljetuspalvelupäätökset oikeuttavat käyttämään taksia tai invataksia. Tavallinen taksi on aina tilattava taksin tilauskeskuksen kautta, eikä esim. suoraan autosta. Sosiaalityöntekijä voi antaa luvan tietyn taksin käyttöön perustellusta syystä. Taksin voi myös ottaa taksiasemalta, jolloin on varmistettava, että kuljetuspalvelukortti käy ko. taksiin. Asiakkaan on aina säilytettävä kuljetuspalvelukortti itsellä.

Kuljetuspalvelua myönnetään Turun kaupungin alueen lisäksi Kaarinan (Piikkiö), Raision, Liedon ja Ruskon (Vahto) kunnan alueilla. Erityisistä syistä voidaan säännöllisesti toistuvaan kuljetuspalvelutarpeeseen myöntää matkoja tapauskohtaisesti myös muihin Turun alueen lähikuntiin. Myös muissa kunnissa tapahtuvaan kulkemiseen voidaan perustellusta syystä myöntää yksittäisiä matkoja yksilöllisen harkinnan mukaan (esim. perhejuhlat).

Toisella paikkakunnalla asuville vaikeavammaisille turkulaisille (esim. palvelutalossa, erityishuollon asuntolassa, perhehoidossa oleville) myönnetään kuljetuspalvelua pääsääntöisesti asuinkunnan alueella.

Pysyvässä ympärivuorokautisessa laitoshoidossa olevalle vaikeavammaiselle on järjestettävä asiointi- ja virkistysmatkat, mikäli laitoksen taholta järjestettyjä kuljetuksia ei voida pitää riittävinä, vaikeavammaisille sopivana vammaispalvelulain mukaisia kuljetuksia korvaavina palveluina. Laitoshoidossa olevalle vaikeavammaiselle henkilölle voidaan myöntää pääsääntöisesti korkeintaan 8 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa säännölliseen omaehtoiseen kulkemiseen, mikäli laitoksen taholta järjestettyjä kuljetuksia ei voida pitää riittävinä.

Mikäli vaikeavammaiselle henkilölle on myönnetty vammaispalvelulain mukaista autoavustusta, autoon kuuluvia välineitä tai laitteita, autoveronpalautusta tai kansaneläkelaitoksen elinkeinoapuna avustusta autoon, otetaan nämä etuudet kuljetuspalvelutarvetta vähentävänä huomioon ja vaikeavammaiselle henkilölle myönnetään harkinnanvaraisesti, yksilölliset tarpeet huomioonottaen kuljetuspalvelua, kuitenkin enintään 10 (ei pysty itse ajamaan autoa) tai 6 (pystyy itse ajamaan autoa) yhdensuuntaista matkaa

kuukaudessa. Työ- tai opiskelumatkoja ei em. tapauksissa myönnetä kuin erityisen painavista syistä (esim. sääolosuhteet vaikeuttavat kohtuuttomasti oman auton käyttöä) tai kun auto ei ole käytettävissä esim. huollon tai korjauksen takia.

Mikäli samassa taksissa ja samaan suuntaan matkustaa enemmän kuin yksi kuljetuspalvelukorttia käyttävä asiakas, otetaan vain yhden asiakkaan kortilta matka. Kaikki kuljetuspalvelukortin omaavat maksavat kuitenkin omavastuun.

Turussa liikennöivät linja-autot ovat pääosin matalalattiaisia ja myös apuvälineillä liikkuvien henkilöiden käyttöön tarkoitettuja. Vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen 4.500 asiakkaasta puolet on yli 75 -vuotiaita. Ikääntymisestä aiheutuva toimintakyvyn aleneminen ei ensisijaisesti edellytä vaikeavammaisten kuljetuspalvelujen myöntämistä. Mikäli hakija pystyy käyttämään matalalattialinja-autoja ja/tai palvelulinjastoa, voidaan vammaispalvelulain mukaista kuljetuspalvelua myöntää vain erityisen painavista syistä. Kuljetuspalvelun myöntämisen perusteeksi ei riitä se, että asiakas ei ole käyttänyt linja-autoa tai hän ei uskalla keilla linja-auton käyttöä.

Asiakkaat, joiden toimintakyvyn aleneminen johtuu ikääntymisestä, ohjataan hakemaan sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua. Sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua myönnetään henkilölle, joka ei ole oikeutettu vammaispalvelulain mukaiseen kuljetuspalveluun, mutta jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa julkisilla kulkuvälineillä. Sosiaalilautakunta on hyväksynyt sosiaalihuoltolain mukaisen kuljetuspalvelun toimintasuunnitelman erikseen varatun määrärahan puitteissa.

Vammaispalvelulain mukaan kuljetuspalveluja ja niihin liittyviä saattajapalveluja järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia (Vammaispalveluasetus 5 §).

Korvaukset

Maksuasetuksen mukaan vaikeavammaisten kuljetuspalveluista voidaan periä enintään paikkakunnalla käytettävissä olevan julkisen liikenteen maksua vastaava maksu tai muu siihen verrattavissa oleva kohtuullinen maksu.

Kuljetuspalvelujen omavastuuosuudet peritään seuraavasti:

Vapaa-ajanmatkoista peritään Turun alueen joukkoliikenteen mukainen kertamaksu/yhdensuuntainen matka. Kaarina (Piikkiö), Lietoon, Raisioon ja Ruskoon (Vahto) ulottuvista matkoista peritään omavastuuosuutena joukkoliikenteen mukaisen tariffin mukainen kertamaksu/yhdensuuntainen matka. Muihin lähikuntiin ulottuvista matkoista peritään kulloinkin voimassa oleva julkisen liikenteen maksua vastaava maksu.

1.3.2011 otetaan käyttöön kaikissa Turun ulkopuolelle suuntautuvissa matkoissa Matkahuollon kilometrimääriin perustuva maksutaulukko (6 – 50 km 3,00 – 9,10 euroa/matka). Omavastuuosuus määräytyy sen kilometrimäärän mukaan, jolloin asiakas on taksin kyydissä.

Työ- ja opiskelumatkoista peritään yhteistariffin kuukausikortin hintaan suhteutettu kappalehinta (laskuperuste 21 työpäivää/kk). Opiskelumatkoja myönnetään ainoastaan päätoimisesti opiskeleville.

Toimenpiteet vuonna 2011 - 2012:

1) Kuljetuspalvelujen yhteistyöryhmä (perusterveydenhuolto, lääkinnällinen kuntoutus, vammaispalvelut) jatkaa toimintaansa ja yhteistyötä tiivistetään edelleen terveyskeskuslääkäreiden kanssa kuljetuspalveluiden kriteereiden osalta.

2) Lääkinnällisen kuntoutuksen fysio- ja toimintaterapeuttien kanssa jatketaan

vuonna 2010 kokeiluna aloitettua yhteistyötä tilanteissa, joissa asiakkaan toimintakyvystä tarvitaan tarkempaa selvitystä.

3) Kutsuhjatun palveluliikenteen kehittämistä Turussa suunnitellaan yhteistyössä joukkoliikennetoimen kanssa. Kutsuhjatulla palveluliikenteellä voidaan pitkällä tähtäimellä merkittävästi vähentää yksilöllistä kuljetuspalvelutarvetta. Palvelulinjastoissa aloitetaan työelämäkuntoutuksen kanssa avustajakokeilu.

1.2. Saattajapalvelu

Palvelun laajuus: Asiakkaita palvelun piirissä on noin 10.

Palvelu myönnetään hakemuksesta vaikeavammaiselle, joka tarvitsee toisen henkilön apua niin paljon, että taksin tai invataksin kuljettajan apu ei riitä tai jos saattajapalveluun voidaan käyttää joukkoliikennevälineitä tai saattaminen voi tapahtua ilman ajoneuvoa. Saattajapalvelua myönnetään korkeintaan 20 h/kk.

Henkilö, jolle on myönnetty saattajapalvelua, hankkii itse saattajan. Saattajalle maksetaan palkkiota, joka on tällä hetkellä 9,00 €/tunti. Palkkiota korotetaan kuntasektorin palkkakehityksen mukaisesti. Saattajan matkaa saatettavan luokse ja kotiin ei korvata. Samassa taloudessa asuvalle henkilölle ei korvata saattajakustannuksia.

1.3. PALVELUASUMINEN

Palvelun laajuus: Asiakkaita palvelujen piirissä on noin 80. Palveluasumiseen on vuodelle 2011 varattu määrärahaa **3.030.000 €** (sisältää asumisvalmennuksen 10.000 €). Vuoden 2010 kustannukset olivat arviolta noin 3.273.000 miljoonaa euroa.

Palveluasumista järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee toisen henkilön apua päivittäisistä toiminnoista suoriutumiseksi jatkuvaluontoisesti, vuorokauden eri aikoina tai muutoin erityisen runsaasti (Vammaispalvelusetus 11 §). Kunnalla ei ole erityistä velvollisuutta palveluasumisen järjestämiseen, jos vaikeavammaisen riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein (Vammaispalvelulaki 8 §).

Palveluasumiseen kuuluu asunto, sekä asumiseen liittyvät palvelut, jotka ovat välttämättömiä asukkaalle jokapäiväiselle suoriutumiseksi. Palveluasuminen voidaan toteuttaa järjestöjen tai yksityisten palveluntuottajien ylläpitämissä tai kaupungin omissa palvelutaloissa. Palveluasumista järjestävät valtakunnallisesti mm. Invalidiliiton Asumispalvelut Oy, CP-liitto, Kuurojen Palvelusäätiö, Suomen Kuurosokeat, Mainio Vire Oy sekä Espero Care. Palveluntuottajilta pyydetään asiakaskohtainen tarjous asiakkaan saamista palveluista ja niiden kustannuksista ennen maksusitoumuksen myöntämistä. Asiakkaan palvelutarpeen muuttuessa asiakkaan palvelusuunnitelma tarkistetaan ennen hintaluokan korotuksen hyväksymistä.

Palveluasumista voidaan järjestää myös henkilön omassa asunnossa esim. henkilökohtaisen avustajan, omaishoidon tuen, kotihoidon ja asunnon muutostöiden avulla. Asiakas vastaa itse mm. ravintomenoista, vuokrasta sekä henkilökohtaisesta ja kodin puhtaudesta aiheutuvista menoista. Palveluasumiseen liittyvät erityispalvelut ovat vaikeavammaiselle henkilölle maksuttomia (vammaispalvelulaki 14 §). Maksuttomia palveluja ovat esimerkiksi kotihoito (myös kotisairaanhoido) ja kotipalvelun tukipalvelut kuten kylvetys- ja siivouspalvelut sekä turvapuhelin.

Palveluasumisen järjestämisessä tulee ottaa huomioon hyvin erilaiset, yksilölliset palvelukokonaisuudet. Etenkin paljon apua tarvitseville vaikeavammaisille henkilöille, joilla on lisäksi mielenterveys- ja/tai alkoholiongelma, tarvitaan omia palveluasumispaikkoja.

Vaikeavammaisille lapsille, nuorille ja aikuisille järjestetään tilapäishoitoa tarpeen mukaan mm. perhehoidossa, Koskikodissa ja Invalidiliiton Asumispalvelut Oy Turun Validia- palveluissa. Erityisistä syistä voidaan tarvittaessa järjestää tilapäistä hoitoa myös kotiin.

Toimenpiteet vuonna 2011 - 2012:

Palveluasumisen kilpailutus valmistellaan ja toteutetaan.

1.4. ASUNNON MUUTOSTYÖT

Palvelun laajuus: Asiakkaita palvelujen piirissä on vuosittain noin 80. Asunnon muutostöihin on vuodelle 2011 varattu määrärahaa 120.000 €.

Vammaispalvelulain mukaiset välttämättömät asunnon muutostyöt on tarkoitettu vaikeavammaiselle henkilölle, jolle sairauden tai vamman vuoksi liikkuminen ja omatoiminen suoriutuminen vakituksessa asunnossa tuottaa erityisiä vaikeuksia. Asunnon muutostyöt korvataan ainoastaan mikäli ne mahdollistavat asiakkaan omatoimista suoriutumista päivittäisistä toiminnoista.

Korvattavia asunnon muutostöitä ovat esim. ovien leventäminen, luiskien rakentaminen, pesuhuoneen muutostyöt (esim. suihkutilan rakentaminen), keittiön muutostyöt sekä valaistuksen muutostyöt. Muutostöihin tarvitaan aina taloyhtiön kirjallinen lupa. ***Mikäli muutostyöt edellyttävät rakennus- tai toimenpidelupaa, on asiakkaan hankittava lupa ennen muutostöiden aloittamista.***

Vakituksena asunnon välttämättömien muutostöiden suunnittelu ja arviointi edellyttää, että asiakas hakee asunnon muutostöitä ennen töiden aloittamista. Toimintaterapeutti, rakennusalan asiantuntija ja sosiaalityöntekijä arvioivat muutostöiden välttämättömyyden, sekä kohtuulliset kustannukset.

Jos vakituinen asunto on vanha ja kunnoltaan huono harkitaan kustannusten kohtuullisuus ja muutostöiden välttämättömyys tapauskohtaisesti. Asunnon perusparannustöihin ei voi saada vammaispalvelulain mukaan korvausta.

Asunnon muutostyöt suorittaa Turun kaupungin työkeskus. Mikäli työkeskus ei pysty muutostöitä suorittamaan (esim. sähkö- ja lvi-työt), pyydetään tarjoukset tapauskohtaisesti kaupungin kilpailuttamilta ko. alan yrityksiltä.

Toimenpiteet vuonna 2011 - 2012:

Asunnon muutostöiden toteuttamisessa tehdään edelleen tiivistä yhteistyötä kaupungin työkeskuksen kanssa.

1.5. ASUNTOON KUULUVAT VÄLINEET JA LAITTEET

Palvelun laajuus: Asiakkaita palvelujen piirissä on vuosittain noin 250. Asuntoon kuului välineisiin ja laitteisiin on vuodelle 2011 varattu määrärahaa 152.000 €.

Asuntoon kuuluvia välineitä ja laitteita on korvattava vaikeavammaiselle henkilölle, jos hän vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee näitä välineitä ja laitteita selviytyäkseen kotona.

Yleisimpiä korvattavia välineitä ja laitteita ovat esim. kiinteästi huoneistoon asennettavat nostolaitteet, porrashissi, tekstipuhelin sekä optiset hälytinja järjestelmät. Välineet ja laitteet sekä niiden asennustyöt korvataan kokonaan kohtuuhintaisena vaikeavammaiselle

henkilölle. Hissit, isommat luiskat, ovenavausjärjestelmät ja vaikeasti kuulovammaisille asennettavat hälytinjärjestelmät myönnetään asiakkaan käyttöön.

Laitteiden ja välineiden tarpeesta ja soveltuvuudesta pyydetään tarvittaessa asiantuntijalausuntoja.

Asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden määrärahoista suoritetaan mm:

- o Sähköiset ovenavausjärjestelmät
- o Noin 150 asiakkaan tekstipuhelimen vuokra 42 - 60 €/kk
- o Noin 10 uudelle asiakkaalle asennetaan vuosittain optiset hälytinjärjestelmät. Kustannukset ovat 500 - 1450 €/hälytinjärjestelmä. Hälytinjärjestelmä voi sisältää ovi- ja puhelinjärjestelmän sekä palovaroittimen ja induktiosilmukan. 1.1.2010 voimaan tulleen sisäasiainministeriön asetuksen mukaan asunnon jokaisen kerroksen tai tason alkavaa 60 neliötä kohden on oltava vähintään yksi palovaroitin. Optisten hälytinjärjestelmien asennuksiin, korjauksiin ja siirtoihin liittyvät kustannukset korvataan kokonaan.
- o Hissien ja katonostinten hankinta-, asennus- ja huoltokustannukset.

Toimenpiteet vuonna 2011 - 2012:

1) Kuulovammaisten apuvälineiden hankinta toteutetaan TYKS:n apuvälinekeskuksen tekemän kilpailutuksen mukaisesti.

1.6. PÄIVÄTOIMINTA

Palvelun laajuus: Asiakkaita palvelun piirissä on noin 20. Päivätoimintaan on vuodelle 2011 varattu määrärahaa 70.000 €.

Vammaispalvelulain mukaista päivätoimintaa järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään työkyvyttöntä henkilöä, jolla vamman tai sairauden aiheuttaman erittäin vaikean toimintarajoitteen vuoksi ei ole edellytyksiä osallistua sosiaalihuoltolain mukaiseen työtoimintaan ja jonka toimeentulo perustuu pääosin sairauden tai työkyvyttömyyden perusteella myönnettäviin etuuksiin (Vammaispalvelulaki 8 b §).

Vaikeavammaisille henkilöille järjestettävän päivätoiminnan on tuettava itsenäisessä elämässä selviytymistä ja sen avulla on edistettävä sosiaalista vuorovaikutusta. Päivätoiminta voi sisältää esim. ruoanlaittoa, liikuntaa, keskustelua, retkeilyä, luovaa toimintaa sekä sosiaalisten taitojen harjaannuttamista. Päivätoimintaa on järjestettävä muualla kuin asiakkaan omassa kodissa. Tavoitteena on lisätä vaikeavammaisen henkilön kontakteja asunnon ulkopuolella ja edistää kanssakäymistä muiden kanssa. Päivätoimintaa voidaan kuitenkin järjestää esim. palveluasumisyksikön erillisissä tiloissa.

Päivätoimintaa järjestetään mahdollisuuksien mukaan siten, että asiakas voi osallistua toimintaan viitenä päivänä viikossa tai tätä harvemmin, jos hän kykenee osallistumaan työtoimintaan osa-aikaisesti. Päivätoimintaa voidaan järjestää harvemmin myös silloin, jos siihen on muu asiakkaasta johtuva syy.

Vammaispalvelulain mukaista päivätoimintaa järjestää Turussa tällä hetkellä Invalidiliiton Asumispalvelut Oy sekä Kuurojen Palvelusäätiön Palvelukeskus Salmela.

1.7. HENKILÖKOHTAINEN APU

Palvelun laajuus: Asiakkaita palvelun piirissä on noin 200. Henkilökohtaiseen apuun on vuodelle 2011 varattu määrärahaa **1,7 miljoonaa euroa**. Vuonna 2010 kustannukset

1.7.1. Vammaispalvelulaki 8 § - 8 c ja d §

Kunnan on järjestettävä vammaiselle henkilölle henkilökohtaista apua, jos henkilö vamman tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Kunnalla ei kuitenkaan ole erityistä velvollisuutta henkilökohtaisen avun järjestämiseen, jos vaikeavammaisen henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein. (Vammaispalvelulaki 8 § 2 mom.)

Henkilökohtainen apu: Henkilökohtaisella avulla (Vammaispalvelulaki 8 c §) tarkoitetaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avustamista kotona ja kodin ulkopuolella:

- 1) päivittäisissä toimissa;
- 2) työssä ja opiskelussa;
- 3) harrastuksissa;
- 4) yhteiskunnallisessa osallistumisessa; tai
- 5) sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä.

Henkilökohtaisen avun tarkoitus on auttaa vaikeavammaista henkilöä toteuttamaan omia valintojaan 1 momentissa tarkoitettuja toimia suorittaessaan. Henkilökohtaisen avun järjestäminen edellyttää, että vaikeavammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä avun sisältö ja toteutustapa.

Henkilökohtaista apua järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka tarvitsee pitkäaikaisen tai etenevän vamman tai sairauden johdosta välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua suoriutuakseen 1 momentissa tarkoitetuista toiminnoista eikä avun tarve johdu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista.

Henkilökohtaista apua on järjestettävä päivittäisiä toimia, työtä ja opiskelua varten siinä laajuudessa kuin vaikeavammaisen henkilö sitä välttämättä tarvitsee. Harrastuksiin, yhteiskunnalliseen osallistumiseen tai vuorovaikutuksen ylläpitämiseen henkilökohtaista apua on järjestettävä 1.1.2011 alkaen vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei tätä pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avuntarvetta. (Vammaispalvelulaki 8 c §)

Henkilökohtaisen avun järjestämistavat: Henkilökohtaisen avun järjestämistavoista päätettäessä ja henkilökohtaista apua järjestettäessä kunnan on otettava huomioon vaikeavammaisen henkilön oma mielipide ja toivomukset sekä palvelusuunnitelmassa määritelty yksilöllinen avun tarve ja elämäntilanne kokonaisuudessaan.

Kunta voi järjestää henkilökohtaista apua:

- 1) korvaamalla vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset työnantajan maksettavaksi kuuluvine lakisääteisine maksuineen ja korvauksineen sekä muut kohtuulliset avustajasta aiheutuvat välttämättömät kulut;
- 2) antamalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluiden hankkimista varten sosiaalihuoltolain 29 a §:ssä tarkoitetun palvelusetelin, jonka arvo on kohtuullinen; taikka
- 3) hankkimalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluita julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta tai järjestämällä palvelun itse taikka sopimuksin yhdessä muun kunnan tai muiden kuntien kanssa.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa vaikeavammaista henkilöä on tarvittaessa ohjattava ja autettava avustajan palkkaukseen liittyvissä asioissa. Henkilökohtaisena avustajana ei voi toimia vaikeavammaisen henkilön omainen tai muu läheinen henkilö, ellei sitä erityisen painavasta syystä ole pidettävä vaikeavammaisen

1.7.2. Avun tarpeen arviointi

Vaikeavammaisena henkilönä pidetään henkilöä, joka tarvitsee pitkäaikaisen tai etenevän vamman tai sairauden johdosta välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua eikä avun tarve johdu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista. Ikääntymiseen liittyvä vaikeavammaisuus tulee erottaa normaaliksi katsottavasta ikääntymisestä. Vamma tai sairaus on osoitettava lääkärinlausunnolla, jota käytetään asiakkaan toimintakykyä arvioitaessa ja päätöstä tehtäessä. **Henkilökohtaisen avun myöntämisen lähtökohtana on avun tarve henkilökohtaisissa päivittäistoimissa.**

Avun tarpeen tulee olla välttämätöntä ja toistuvaa. Tällä tarkoitetaan sekä määrällisesti runsasta, jatkuvaluonteista ja vuorokauden eri aikoina ilmenevää että myös määrällisesti vähäisempää, mutta kuitenkin toistuvasti ilmenevää välttämätöntä avuntarvetta. Henkilö voi selvitä ilman avuntarvetta tutussa ympäristössä, mutta tarvita apua välttämättä ja toistuvasti kodin ulkopuolella. Elämäntilanteesta johtuvat avun tarpeen vaihtelut tulee ottaa huomioon.

Henkilökohtaisen avun tarvisijalla tulee olla voimavaroja määrittellä avun sisältö ja toteutustapa. Henkilökohtaisen avun käyttö edellyttää ihmiseltä kykyä tehdä omaan elämään liittyviä päätöksiä ja kykyä johtaa/ohjata tilannetta ja toimintaa, jossa avustaja työskentelee ja saa ohjeensa vaikeavammaiselta henkilöltä. Avun tarpeen määrittely ei voi täysin perustua toisen henkilön, esim. omaisten tai läheisten esittämiin näkemyksiin. Avun tarpeen perustuessa pääosin hoivaan, hoitoon ja valvontaan ei henkilökohtaista apua myönnetä. Tällöin kyseeseen tulee ensisijaisesti kotihoito, omaishoidon tuki, kehitysvammahuollon erityispalvelut tai muut sosiaali- ja terveystyöpalvelut.

Vaikeavammaisten lasten osalta henkilökohtaista apua voidaan myöntää vain tilanteissa, joissa lapsi muutoin, jos hänellä ei olisi vammaa tai sairautta, kykenisi toimimaan ikätasoon nähden itse. Ensisijassa kyse on tällöin kodin ulkopuolella tapahtuvasta toiminnasta.

Päätöstä tehtäessä sosiaalityöntekijä selvittää, edistääkö avustajan saaminen vammaisen henkilön itsenäistä suoriutumista, mikä on vamman/sairauden aste ja laatu, avuntarpeen määrä ja mihin avustajaa tarvitaan. Hakijan tilanne arvioidaan kokonaisvaltaisesti yhdessä vammaisen henkilön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa ennen päätöksen tekemistä. Myös mahdollinen tarve palveluasumiseen, kotihoitoon tai omaishoidon tukeen selvitetään.

1.7.3. Toiminta, johon korvausta voidaan myöntää

Päivittäisillä toimilla tarkoitetaan niitä toimintoja, joita ihmiset elämässään tekevät joko joka päivä tai harvemmin, mutta kuitenkin toistuvasti tietyin aikaväleillä. Päivittäisiä toimia ovat esimerkiksi liikkuminen, pukeutuminen, henkilökohtaisen hygienian hoito, vaate- ja ruokahuolto, kodin siisteydestä huolehtiminen, asiointi ja vaikeavammaisen henkilön huollossaan tai hoidossaan olevan lapsen päivittäisiin toimiin osallistuminen.

Asumispalveluyksikössä olevan henkilön avun tarve turvataan ensisijassa henkilökunnan avulla kotona ja kodin ulkopuolella ainakin ns. päivittäisasioinneissa ja ulkoilussa. Henkilökohtainen apu voi tulla kyseeseen lähinnä kodin ulkopuolella tapahtuvissa esim. harrastuksiin tai yhteiskunnalliseen osallistumiseen liittyvissä toimissa.

Työn ja opiskelun määrittäminen tapahtuu samojen periaatteiden mukaan kuin kuljetuspalvelussa. Työ voi perustua työsuhteeseen tai yritystoimintaan. Työssäkäyntiin

korvausta voidaan myöntää, kun avustaja mahdollistaa tai helpottaa vammaisen henkilön työntekeä. Opiskelun pitää tähdätä tutkinnon tai ammatin saavuttamiseen tai vahvistaa ammattitaitoa sekä parantaa mahdollisuuksia työllistyä. Muunlainen opiskelu katsotaan harrastukseksi.

Sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitäminen tarkoittaa mahdollisuutta tavata ystäviä, sukulaisia ja muita ihmisiä. Korvausta on myös mahdollista saada kodin ulkopuolisiin toimintoihin, kuten esimerkiksi harrastuksiin ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen.

Henkilökohtaisen avustajan työ ei ole sairaanhoitoa eikä hoito- ja hoivatyötä. Asiakkaan tarvitsemista terveyden- ja sairaanhoidollisista palveluista vastaa kotihoito. Vanhuksille suunnatut palvelut ja tukitoimet järjestetään ensisijaisesti sosiaalihuoltolain perusteella. **Henkilökohtaista apua ei myönnetä pääsääntöisesti silloin, kun avun tarve kohdistuu toiminnanohjaukseen.**

Päätös tulee perustua siihen, tarvitseeko vammaisen henkilö välttämättä avustajan selviytyäkseen kyseisestä toiminnasta. Tällöin otetaan huomioon hakijan vamman aiheuttamat rajoitukset ja siitä aiheutuvien tukitoimien tarpeet. Päätöstä tehtäessä tulee ottaa huomioon hakijan saamat muut mahdolliset ensisijaiset etuudet, tukitoimet ja palvelut. Henkilökohtaisella avulla voidaan kuitenkin täydentää niitä.

1.7.4. Avun määrä

Päivittäisiä toimia, työtä ja opiskelua varten henkilökohtaista apua tulee järjestää siinä laajuudessa kuin vaikeavammaisen henkilö välttämättä tarvitsee selviytyäkseen näistä toimista.

Harrastuksia, yhteiskunnallista osallistumista sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämistä varten apua tulee myöntää pääsääntöisesti vähintään 30 tuntia kuukaudessa 1.1.2011 alkaen. Tuntimäärä voi olla 30 tuntia pienempi, jos se riittää turvaamaan välttämättömän avuntarpeen. Vaikeavammaisen henkilön oma käsitys avuntarpeen määrästä tulee tällöin erityisesti ottaa huomioon. Tuntimäärää mitoitettaessa otetaan huomioon palvelusuunnitelmassa määritelty yksilöllinen avun tarve ja elämäntilanne kokonaisuudessaan.

1.7.5. Avun järjestämistapa

Henkilökohtainen apu järjestetään ensisijaisesti korvaamalla henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset. Mikäli henkilökohtaiselle avustajalle ei saada sijaista esim. avustajan sairastuttua äkillisesti, kysytään ensisijaisesti kotihoitoa. Apu on mahdollista järjestää myös hankkimalla palveluita julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta. Mikäli kotihoitoa ei ole saatavissa, apu voidaan järjestää tarvittaessa yksityisen palveluntuottajan kautta. Henkilökohtaisen avun järjestämisessä voidaan käyttää kotihoidon hyväksymismenettelyllä valittuja kotipalveluntuottajia **välttämättömiin päivittäistoiimiin.**

Tarvittaessa henkilökohtaista apua voidaan hankkia myös muilta yksityisiltä palveluntuottajilta, joilla on ammattitaitoa vaikeavammaisten henkilöiden avustamiseen. Esim. Invalidiliiton Asumispalvelut Oy:n Turun Validia- palvelut, Citywork Hoivapalvelut ja Ekstra-avustaja Marja tuottavat henkilökohtainen apu –palvelua Turun seudulla.

Palvelusetelin käyttöä henkilökohtaisen avun järjestämistapana selvitetään. Palveluseteli sopii parhaiten järjestämistavaksi erityisesti silloin, kun kyseessä on pienet viikoittaiset avustustuntimäärät tai kun vakinaiselle avustajalle tarvitaan sijainen. Palvelusetelin arvo on määrättävä sellaiseksi, että asiakkaalle ei jää maksettavaksi omavas-

Henkilökohtainen apu voidaan järjestää myös avustajapalveluna, **mikä on ensisijainen palvelumuoto plenissä avustustuntimäärissä** (40 tuntia/kuukausi tai vähemmän). Vammaispalvelutoimisto maksaa palkkion suoraan avustajalle ja huolehtii palkkioon liittyvien sivukulujen maksamisesta. Avustajapalvelua on myönnetty ensisijaisesti kodin ulkopuoliseen asiointiin, harrastus- ja vapaa-ajantoimintaan sekä myös päivittäistöimiin.

Avustajana toimivalle henkilölle korvataan avustamisesta 1.2.2010 alkaen 9,00 €/tunti ja palkkiota korotetaan kuntasektorin palkkakehityksen mukaisesti. Avustajapalvelu sopii parhaiten tilanteisiin, jolloin kyseessä on pienet viikoittaiset tuntimäärät, pääsääntöisesti avustajapalvelua myönnetään enintään 40 tuntia/kuukausi. Avustettavan on toimitettava vammaispalvelutoimistoon raportti avustajan tekemistä tunteista kuukausittain.

1.7.6. Avustajana toimiva henkilö

Vammaisen henkilö valitsee avustajana toimivan henkilön, **jonka tulee pääsääntöisesti olla täysi-ikäinen**. Vaikeavammaisen henkilön omainen tai läheinen ei voi toimia palkattuna henkilökohtaisena avustajana tai avustajana, ellei sitä ole erittäin painavasta syystä pidettävä avustettavan edun mukaisena. Rajaus on tarpeellinen, jotta vaikeavammaisen henkilön aktiivinen toimintakyky, oma tahto ja itsemääräämisoikeus toteutuisivat mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti palkatun henkilökohtaisen avun turvin.

Omainen tässä tapauksessa tarkoittaa vaikeavammaisen henkilön puolisoa, sisaruksia, lapsia, vanhempia tai isovanhempia. Läheinen on henkilö, joka asuu samassa taloudessa vaikeavammaisen henkilön kanssa (esim. avopuoliso) tai on muutoin lähiyhteyssöön kuuluvana jatkuvasti kanssakäymisessä vaikeavammaisen henkilön kanssa arjen eri tilanteissa.

1.7.7. Korvattavat kustannukset

Vaikeavammaisen henkilö palkkaa itse henkilökohtaisen avustajan ja toimii itse työnantajana. Toiminta perustuu vaikeavammaisen henkilön ja hänen avustajansa väliseen työsopimukseen. Kirjallisesta työsopimuksesta tulee toimittaa kopio vammaispalvelutoimistoon. Mikäli avustettava joutuu ennalta arvaamattomaan sairaalatai laitoshoittoon, maksetaan korvausta enintään kahdelta viikolta. Mikäli keskeytys on avustettavan tiedossa etukäteen, ei korvausta suoriteta, vaan avustaja tulee avustettavan toimesta lomauttaa noudattaen 14 päivän ilmoitusaikaa.

Vaikeavammaiselle henkilölle maksetaan korvausta henkilökohtaisen avustajan palkkamaisesta KVTES:n sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelutehtäviä suorittavien työntekijöiden, kuten kotiaavustajien tai hoitoapulaisten palkkauksen mukaan.

Heta – henkilökohtaisten avustajien työnantajien liitto ry ja Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry ovat solmineet henkilökohtaisia avustajia koskevan valtakunnallisen työehtosopimuksen. Henkilökohtaisen avustajan kustannuksia korvattaessa toimitaan 1.12.2010 solmitun työehtosopimuksen mukaan seuraavasti:

- **Hetan jäsen- tai vuosimaksuja ei korvata. Avustajan kustannukset korvataan samojen ehtojen mukaan riippumatta siitä, onko työnantaja liittynyt Hetan jäseneksi.**
- **Avustajan työajan tulee pysyä henkilökohtaisen avun päätöksen mukaisen tuntimäärän puhtelussa. Lisä- ja ylityöstä ei pääsääntöisesti suoriteta korvausta. Tasoittumisjakso tulee valita ja työvuorot suunnitella niin, ettei tasoittumisjakson tai työvuoron piteuden perusteella synny tarvetta lisä- tai ylityöhön. Mikäli erityisistä syistä tulee tarvetta lisä- tai ylityöhön, tulee näitä korvauksia**

- hakea kirjallisesti.**
- **Ilta-, lauantai- ja sunnuntaityökorotuksista tulee tehdä kirjallinen hakemus perusteluineen. Tuntimäärä tulee arvioida keskimääräisen tarpeen mukaan viikossa. Ko. työaikakorvauksia voidaan maksaa vaikeavammaisen henkilön esittämän tarpeen ja perustelujen mukaan esim. työhön, harrastuksiin tai muihin vapaa-ajan toimintoihin.**
 - **Mahdollisesta avustajan matkakustannusten korvaamisesta tulee tehdä etukäteen erillinen hakemus. Matkakustannuksia voivat olla työ- tai opiskelumatkoihin liittyvät avustajasta aiheutuvat kustannukset, joita työnantaja tai oppilaitos ei korvaa. Avustajan matkakustannusten osalta tulee ensisijaisesti selvittää, pääseekö avustaja maksutta (joukkoliikenne) tai korvaako joku muu tahto avustajan kustannukset. Avustajasta aiheutuvia matkakustannuksia voidaan korvata edullisimman vaihtoehdon mukaan.**
 - **Lomarahnan maksamisesta aiheutuvat kustannukset voidaan korvata tämän työehtosopimuksen mukaan.**

Liite: Henkilökohtaisia avustajia koskeva valtakunnallinen työehtosopimus

Lisäksi suoritetaan työnantajalle tulevat lakisääteiset maksut ja työterveyshuoltoon liittyvät lakisääteiset kustannukset (esim. työhöntulotarkastus). Kaupunki ei korvaa pakollisten vakuutusten laiminlyönnistä aiheutuvia maksuja.

Henkilökohtaiseen avustajaan liittyvien lakisääteisten maksujen lisäksi voidaan korvata suorittaa myös muista kohtuullisista avustajasta aiheutuvista välttämättömistä kuluista. Tällaisia kustannuksia voivat olla ne työnantajalle aiheutuneet kustannukset, jotka ovat syntyneet avustajatoiminnasta ja ovat ehdottoman tarpeellisia, esim. työnantajan koulutukseen ja avustajien rekrytointiin liittyvät kustannukset. Ko. muita välttämättömiä kuluja korvataan tositteiden perusteella ja edullisimman vaihtoehdon mukaan erillisestä hakemuksesta.

Henkilökohtaisen avustajan kustannuksina voidaan korvata esim. Kynnys ry:n tai Turun seudun lihastautiyhdistyksen Avustajakeskuksen järjestämää vertaisneuvontaa sekä työnantajana toimimisen opastusta. Voidakseen toimia työnantajana osa asiakkaista tarvitsee vertaisneuvontaa ja opastusta. Kynnys ry voi järjestää asiakaskohtaisen perehdyttämisspaketin, mikä sisältää korkeintaan 10 -12 tuntia/asiakas.

Kustannuksina voidaan korvata myös ryhmähenkivakuutuksesta aiheutuvat kulut, jotka ovat korkeintaan 15 €/vuosi/avustaja. Työnantajana toimivan avustettavan on toimitettava vammaispalvelutoimistoon joka kuukausi molempien allekirjoittama raportti avustajan tekemistä päivittäisistä tunteista.

Toimenpiteet vuonna 2011:

Henkilökohtaisen avun myöntämiskriteereitä ja järjestämistapoja sekä valtakunnallisen työehtosopimuksen vaikutuksia vertaillaan ja seurataan yhdessä muiden suurten kaupunkien kanssa.

2. MUUT VAMMAISILLE TARKOITETUT PALVELUT JA TUKITOIMET

Kunta järjestää muut vammaisille tarkoitetut palvelut ja tukitoimet toimintasuunnitelman ja toimintaan varattujen määrärahojen puitteissa. **Harkinnanvaraisia palveluja ja tukitoimia voidaan myöntää vain erityisen palnavigista syistä.**

2.1. SOPEUTUMISVALMENNUS

Vammaispalvelulain mukainen sopeutumisvalmennus on tarkoitettu vammaisen henkilön ja hänen lähiyhteisönsä sosiaalisen toimintakyvyn edistämiseen.

Yksilöllisen sopeutumisvalmennuksen muotoja voivat olla esim.

- o viittomakielen opetus; pääsääntöisesti enintään 100 tuntia/perhe
- o tukiviittomien opetus; pääsääntöisesti enintään 60 tuntia/perhe
- o Bliss-kielen opetus tai kurssi, silloin kun sitä ei ensisijaisesti korvata muualta ja silloin kun se on ainoa kommunikaatitapa
- o näkövammaiselle liikkumistaidon ohjaus
- o asumisvalmennusta vaikeavammaisille nuorille.

Viittomakielen ja tukiviittomien opetusta annetaan perheille, joissa pienellä lapsella on kielellisen kehityksen viivästymä ja joissa vanhemmat ovat motivoituneet käyttämään tukiviittomia. Tukiviittomien opetus toteutetaan mahdollisuuksien mukaan ensisijaisesti ryhmäopetuksena, jota järjestää Aivoliitto. Opetukseen voi osallistua 5 - 8 perhettä kerrallaan. Ryhmäopetuksen hinta on tällä hetkellä 520 €/perhe (20 h) ja se sisältää mm. perheille jaettavan materiaalin.

Kotona tapahtuvaa perheopetusta voidaan myöntää perhetilanteen mukaan vain perustelluista syistä. Viittomakielen ja tukiviittomien perheopetuksen kustannukset muodostuvat opettajan palkasta ja opetukseen käytettävästä kohtuuhintaisesta materiaalista (korkeintaan 60 €). Opettajille maksetaan kansalais- ja työväenopistojen tuntiopettajien palkkioperusteiden mukainen tuntipalkka. Tuntipalkka vaihtelee 23 – 25,80 € välillä riippuen opettajan koulutuksesta.

Näkövammaisten liikkumistaidon ohjaajille suoritettava palkkio perustuu Näkövammaisten liikkumistaidon ohjaajat -nimisen yhdistyksen suositukseen. Liikkumistaidon ohjauksesta maksetaan n. 55 €/60 min ja 27,50 € kotikäyntilisiä/käyntikerta/asiakas.

Sopeutumisvalmennuksena voidaan myöntää harkinnanvaraista henkilökohtaista apua henkilöille, jotka toimintakyvyltään ovat vaikeavammaisia, mutta joilla ei välttämättä ole voimavaroja määritellä avun sisältöä ja toteutustapaa. Harkinnanvaraista henkilökohtaista apua voidaan myöntää määrääjäksi tilanteissa, jossa vaikeavammaisen henkilön palveluita ei pystytä muulla tavoin järjestämään (esim. aivovammaiset asiakkaat, erityistä tukea tarvitsevien nuorten valmentavat/ammattilliset opinnot). Työnantajalle kuuluvista tehtävistä vastaa tällöin joku muu taho kuin avustettava itse. Asiakkaalle tehdään päätös vammaispalvelulain mukaisena sopeutumisvalmennuksena, jonka kustannukset maksetaan henkilökohtaisen avun määrärahasta. Harkinnanvaraisen henkilökohtaisen avun asiakkaita on noin 5 – 10 asiakasta/vuosi.

2.2. MUUT AVUSTUKSET

Vuodelle 2011 on määrärahaa varattu 34.500 €.

Yksilöllisesti harkittuihin taloudellisiin tukitoimiin ja palveluihin voidaan erityisistä syistä

myöntää avustusta, mikäli ko. toimenpiteet tai palvelut olennaisesti edistävät vammaisen henkilön omatoimista suoriutumista ja vähentävät huomattavasti muiden palvelujen tarvetta, esimerkiksi:

Autoavustusta myönnetään erityisen painavista syistä ensisijaisesti nuorelle tai työikäiselle vaikeavammaiselle henkilölle, mikäli auton voidaan katsoa olevan välttämätön jokapäiväiseen liikkumiseen tai kuljettamiseen liittyvien tarpeiden perusteella. Avustuksen myöntämisellä tuetaan vaikeavammaisen henkilön opiskelua, työssäkäyntiä tai vaikeavammaisen lapsen jokapäiväisiä kuljetusmahdollisuuksia. Korvauksen saamisen edellytyksenä on hakijan vaikeavammaisuus, säännöllinen ja päivittäinen kuljetustarve, säännöllinen apuvälineiden käyttö sekä muut vammaan, sairauteen tai sosiaaliseen elämään liittyvät perustelut oman auton tarpeesta.

Autoavustus myönnetään yleensä vain kerran ja vammautumisen jälkeen tapahtuvaan ensimmäisen auton hankintaan. Korvauksena voidaan suorittaa puolet auton hankkimisesta aiheutuneista todellisista kustannuksista, pääsääntöisesti enintään 3.000 €. Vähennyksinä otetaan huomioon autoveronpalautus, vanhasta autosta saatava hyvitys ja muu mahdollinen tuki.

Autoon kuuluvat välineet ja laitteet, esim. käsihallintalaitteet tai autoon tehtävät vammaan edellyttämät välttämättömät muutostyöt. Em. laitteiden siirtokustannukset tai uusien laitteiden kustannukset myönnetään vain, mikäli auton vaihtaminen on vammaan aiheuttaman haitan lisääntymisen vuoksi välttämätön.

Muihin liikkumisvälineisiin voidaan myöntää puolet kustannuksista, mikäli voidaan katsoa, että se oleellisesti helpottaa vaikeavammaisen henkilön liikkumista.

Väline, kone tai laite

Vaikeasti vammaiselle henkilölle voidaan myöntää 50 % avustusta omatoimista suoriutumista olennaisesti helpottavien välineiden, koneiden tai laitteiden kohtuullisista hankintakustannuksista. Avustusta myönnetään pääsääntöisesti yksin asuvalle vaikeavammaiselle henkilölle. Korvausta ei suoriteta, mikäli kyseessä on uuden koneen hankinta rikkoutuneen tilalle.

Harrastus- ja vapaa-ajan välineisiin voidaan korvata vammaan vaatimat kohtuulliset muutostyöt.

Välineiden, laitteiden ja koneiden kohtuullisista hankintakustannuksista korvataan alkuperäisten kuittien perusteella puolet. (Vammaispalvelulaki 9 §, vammaispalveluasetus 17 §)

2.5. Ylimääräiset vaatetuskustannukset

Vammaispalvelulain mukaisia ylimääräisiä vaatetuskustannuksia ovat ne, jotka johtuvat vammaan tai sairauden aiheuttamasta vaatteiden tavanomaista suuremmasta kulumisesta tai siitä, että henkilö ei vammansa vuoksi voi käyttää valmiina ostettavia vaatteita tai jalkineita. Erityisjalkineiden osalta voidaan kustannuksina korvata tavallisten jalkineiden ja erityisjalkineiden erotus. (Vammaispalveluasetus 18 §)

2.6. Ylimääräiset erityisravintokustannukset

Vammaiselle henkilölle voidaan korvata ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat erityisravinnosta tai erityisravintovalmisteista, joita henkilö joutuu käyttämään pitkäaikaisesti ja säännöllisesti. Korvauksen edellytyksenä on yksityiskohtainen lääketieteellinen

selvitys siitä, että vamma tai sairaus välttämättä edellyttää erityisravinnon tai valmisteen käyttöä.

Vammaispalveluna korvausta voidaan suorittaa vain siinä tapauksessa, että ensisijaiset tukimuodot (lähinnä Kelan etuudet) on ensin selvitetty. Kelan myöntämä peruskorvaus mm. kliinisten ravintovalmisteiden kustannuksista on tällä hetkellä 42 % (Sairausvakuutuslaki 5 luku). Vammaispalvelujen ylimääräiset erityiskustannukset maksetaan Kelan kulloinkin voimassaolevan peruskorvauksen mukaan. Korvaus suoritetaan tositteita vastaan. (Vammaispalveluasetus 19 §)